

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI DROG A ZÁVISLOSTÍ V BRNĚ ZA ROK 2022

ÚVOD

V této zprávě jsou předkládána dostupná data týkající se problematiky užívání drog a závislostí ve městě Brně. Měla by sloužit příslušným odborným organizacím k analýze vlastní činnosti v lokálním kontextu, médiím k informovanému komentování situace v této oblasti v Brně, ale i zájemcům z řad široké veřejnosti pro představu o tom, jaké psychoaktivní látky jsou v Brně užívány, jaké problémy toto užívání způsobuje v různých skupinách lidí, jaká zde existují rizika závislosti a jakým způsobem se touto problematikou zabývají odborníci a jiní relevantní aktéři.

Oblasti drog a závislostí se v Brně věnuje celá řada institucí a organizací napříč zdravotnictvím, sociální oblastí, školstvím, policií, kulturou a dalšími. Je to multidisciplinární a mezioborová oblast, která vyžaduje komplexní přístup a koordinaci. V rámci MMB je zřízena pozice protidrogového koordinátora, který od roku 2017 spolupracuje s Městským koordináčním týmem pro oblast drog a závislostí. Pro vytvoření základního rámce určujícího, které prvky sítě by měly být posíleny, vznikla v roce 2016 podrobná *Analýza drogové situace ve městě Brně a související doporučení pro městskou drogovou strategii 2016*. Na jejím základě byla vytvořena *Strategie politiky statutárního města Brna v oblasti drog a závislostí na období 2022–2025* a dvouletý *Akční plán strategie politiky statutárního města Brna v oblasti drog a závislostí na období 2022–2023*. Uvedené dokumenty jsou k dispozici na webu www.bezpecnejsi.brno.cz.

KAPITOLA 1: EPIDEMIOLOGICKÉ ÚDAJE

ALKOHOL

Česká republika patří mezi země s nejvyšší průměrnou spotřebou alkoholu na obyvatele. Ze Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2022¹ vyplývá, že v České republice pije alkohol denně cca 10 % dospělých osob, v přepočtu na počet dospělých obyvatel města Brna (316 386 dospělých obyvatel v roce 2022 dle <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/9050/brno/pocet-obyvatel/>) **to znamená, že 31 639 osob pije alkohol denně**. Rizikově v ČR konzumuje alkohol odhadem 17–19 % dospělé populace, z toho do kategorie škodlivé konzumace spadá 9–10 % dospělé populace. Za rizikové pití alkoholu je považována průměrná denní konzumace více než 20 g ethanolu (1–2 sklenice) u žen a více než 40 g ethanolu (2–4 sklenice) u mužů. Za škodlivé pití alkoholu je považována průměrná denní konzumace více než 40 g ethanolu (2–4 sklenic) u žen a více než 60 g ethanolu (3–6 sklenic) u mužů. **V Brně tedy pije rizikově přibližně 54 000–60 000 osob, do kategorie škodlivé konzumace pak spadá zhruba 28 000–32 000 osob.**

TABÁK

Podíl kuřáků v dospělé populaci mírně klesá, dlouhodobě klesá i podíl kuřáků mezi mladistvými. V současnosti kouří v ČR 30–34 % dospělé populace (40 % mužů a 20 % žen). Denní kouření uvádí 20 % populace starší 15 let, tedy přibližně 2 miliony lidí. Míra denního kouření je výrazně nižší mezi respondenty ve věku 15–24 let a 65+ let (cca 15 %). Muži vykouří denně v průměru 15–24 klasických cigaret, ženy 5–9 cigaret denně. Současně s poklesem kouření klasických cigaret dochází v posledních letech k nárůstu míry užívání e-cigaret a zahříváných tabákových výrobků a nikotinových sáčků, především mezi mladými dospělými. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022² uvádí, že e-cigarety užívá 5–7 % dospělé populace, zahřívané tabákové výrobky přibližně 3–7 %. Nikotinové sáčky užívají 2 % dospělé populace. **V přepočtu na obyvatele žijící v Brně kouří 95 000–108 000 osob, z toho cca 63 000 kouří denně. E-cigarety užívá 16 000–22 000 osob, zahříváný tabák 9 000–22 000 osob a nikotinové sáčky 6 000 osob.**

HRÁČSTVÍ

Podle Zprávy o hazardním hraní v České republice 2023³ má zkušenosti s hazardním hraním (včetně loterií) v posledních 12 měsících 44–56 % dospělých, přičemž k nejčastěji uváděným hrám patří loterie (38–49 %). To by znamenalo, že **v Brně se nachází 139 000–177 000 dospělých, kteří v posledních 12 měsících hráli hazardní hru**. Kromě loterií se v posledních 12 měsících účastnilo nejvíce lidí kurzového sázení (11–16 %) i on-line a technických her (3–7 %). Odhadem je riziku rozvoje problémů s hraním hazardních her v ČR vystaveno 140 000–250 000 osob. V kategorii vysokého rizika se nachází 60 000–110 000 osob. Nejvíce dospělých hráčů je ohroženo hraním technických her a on-line kurzovým sázením.

¹ Chomynová, P., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Orlíková, B., Rous, Z., Černíková, T. 2022. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

² Chomynová, P., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Orlíková, B., Rous, Z., Černíková, T. 2022. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

³ Chomynová, P., Dvořáková, Z., Grohmannová, K., Orlíková, B., Černíková, T., Franková, E., Petroš, O. 2023. Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

DIGITÁLNÍ ZÁVISLOSTI

Nadměrné užívání digitálních technologií je vnímáno jako závažný veřejnozdravotní problém, který má řadu negativních dopadů na jednotlivce i jejich okolí. V dospělé populaci ČR došlo v době nouzového stavu v souvislosti s pandemií covidu-19 ke zvýšení míry užívání internetu a hraní digitálních her a nárůstu času tráveného na sociálních sítích. Podle Zprávy o digitálních závislostech v České republice 2023⁴ (obsahuje údaje za rok 2022) je digitální závislostí ohroženo odhadem 445 000 osob (přibližně 253 000 mužů a 192 000 žen). Do kategorie vysokého rizika vzniku závislostí spadá odhadem 125 000–150 000 osob. **V přepočtu na počet dospělých obyvatel města Brna je digitální závislostí ohroženo 13 000 osob a do kategorie vysokého rizika vzniku závislostí spadá 3 000–4 000 obyvatel města Brna.**

PROBLEMATICKÉ UŽÍVÁNÍ PSYCHOAKTIVNÍCH LÉKŮ

Zneužívání či nadužívání psychoaktivních léků se týká poměrně velké části populace a je příčinou zdravotních poruch a negativních sociálních dopadů na uživatele i jejich okolí. Typickým dopadem dlouhodobého nadužívání psychoaktivních léků je vznik závislosti. Užívání psychoaktivních léků je časté také mezi osobami rizikově užívajícími nelegální drogy nebo alkohol. Psychoaktivní léky užilo v posledních 12 měsících v ČR celkem 16 % dospělých. Léky na uklidnění nebo nespavost užilo 13 % dospělých a léky proti bolesti na bázi opiátů užilo 7 % dospělých. Do kategorie problémového užívání psychoaktivních léků spadalo celkem 15 % dospělých osob starších 15 let⁵. **V přepočtu na počet dospělých obyvatel města Brna tedy užilo psychoaktivní léky v posledních 12 měsících přibližně 50 000 osob, léky na uklidnění nebo nespavost užilo 41 000 osob a léky proti bolesti 22 000 osob. V kategorii problémového užívání se pak pohybuje 47 000 osob dospělé populace města Brna.**

REKREAČNÍ UŽÍVÁNÍ NELEGÁLNÍCH DROG

Jak uvádí Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022⁶, jsou nejčastěji užívanou nelegální drogou v ČR konopné látky. Zkušenost s nimi uvádí přibližně čtvrtina až třetina dospělých osob. Přibližně 6–10 % dospělých uvádí aktuální užívání konopí (tj. užívání v posledních 12 měsících), což odpovídá přibližně 540 000–900 000 osob v ČR a v posledních 30 dnech 3–5 % osob starších 15 let. Ostatní nelegální drogy jsou užívány v mnohem menší míře. Zkušenost s MDMA / extází má 4–6 % dospělých, s halucinogeny 5–6 % a s pervitinem stejně jako s kokainem 2–3 % dospělých. **Po přepočtení na počet dospělých osob města Brna by tedy vycházelo, že v posledním roce užilo konopí 19 000–32 000 osob, 13 000–19 000 má zkušenost s MDMA / extází a 16 000–19 000 s halucinogeny.** Nicméně tato čísla vycházejí z průměrných údajů za celou republiku a vzhledem k městskému charakteru Brna častěji spojenému s užíváním drog se dá předpokládat, že čísla mohou být až dvojnásobně vyšší. Konkrétní údaje pro Brno však nejsou k dispozici.

⁴ Chomynová, P., Dvořáková, Z., Černíková, T., Orlíková, B., Grohmannová, K., Franková, E., 2023. Zpráva o digitálních závislostech v České republice 2023. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

⁵ Chomynová, P., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Černíková, Z., Orlíková, B., Rous, Z., Jarošíková, H., Franková, E., Dékány, L., Fidesová, H., Vopravil, J. 2022. Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2022. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

⁶ Chomynová, P., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Orlíková, B., Rous, Z., Černíková, T. 2022. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

PROBLÉMOVÉ UŽÍVÁNÍ DROG

Problémové užívání drog je termín, který se používá v epidemiologických výzkumech a označuje pravidelné užívání opiátů nebo metamfetaminu anebo injekční užívání drog. **Podle odhadů studie z roku 2018⁷ je v Brně 2 200 osob, které pravidelně a většinou injekčně užívají pervitin či opiáty, největší část z nich tvoří uživatelé pervitinu (cca 1 900, tj. 86 %).** HIV pozitivních je mezi injekčními uživateli drog cca 5–9 případů ročně (0,2 %). Případů hepatitidy typu C je hlášeno zhruba 300–400 (v předchozích letech to bylo 500–600 případů za rok).

ÚMRTÍ V SOUVISLOSTI S UŽÍVÁNÍM DROG

Podle Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2022⁸ během jednoho roku zemře necelé 1 % lidí, užívající rizikově pervitin nebo opiáty. Úmrtnost uživatelů pervitinu je odhadem 6krát a uživatelů heroínu až 12krát vyšší než u obecné populace stejného věku. Přibližně třetina z nich zemře v důsledku nehody, časté jsou také sebevraždy (třetina rizikově užívajících pervitin), které zahrnují smrt předávkováním.

Následující tabulka poskytnutá Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) ukazuje počty zemřelých s provedeným toxikologickým vyšetřením podle vlivu látky na úmrtí ve městě Brně v roce 2022. Vyplývá z ní, že k smrtelným předávkováním dochází v Brně minimálně a nejčastěji v důsledku nadměrného požití alkoholu nebo léků. U léků se přitom předpokládá, že zhruba polovina případů jsou sebevraždy. **V roce 2022 došlo v Brně k jednomu případu předávkování nelegálními drogami, a to konkrétně opiáty.** Ostatní látky uvedené v tabulce jsou legální.

Tabulka č. 1: Počet zemřelých s provedeným toxikologickým vyšetřením dle vlivu látky na úmrtí v Brně-městě v roce 2022

Skupina látek	Vliv látky na úmrtí		
	Předávkování	Možný vliv	CELKEM
Barbituráty	0	0	0
Benzodiazepiny	0	2	2
COHb (tabák)	3	1	4
Ethanol	14	12	26
Jiné medikamenty	8	3	11
Opiáty	1	1	2
CELKEM	26	19	45

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Pokud jde o celorepublikové údaje o ethanolu, bylo podle Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2022⁹ v celé ČR identifikováno přes 2 000 alkoholových úmrtí (např. úmrtí na alkoholické onemocnění jater nebo intoxikaci alkoholem). U dalších 600 případů ročně jde o nepřímá úmrtí, tedy úmrtí pod vlivem alkoholu v důsledku nehod nebo sebevražd.

⁷ AdRes Institut. 2019. RDS studie – seroprevalenční studie a odhad problémového užívání drog ve statutárním městě Brně. Závěrečná zpráva. Magistrát města Brna.

⁸ Chomynová, P., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Orlíková, B., Rous, Z., Černíková, T. 2022. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

⁹ Chomynová, P., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Orlíková, B., Rous, Z., Černíková, T. 2022. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

KAPITOLA 2: NÍZKOPRAHOVÉ SLUŽBY PRO UŽIVATELE DROG

Pro účely této zprávy jsou vnímány jako nízkoprahové služby ty, které nabízí pro svou cílovou skupinu pomoc (ať už zdravotní, sociální, nebo jinou) bez objednání a větších nároků na uživatele. V Brně byla do roku 2022 zřízena čtyři kontaktní centra pro uživatele nelegálních i legálních návykových látek (jedno provozuje společnost DROM, romské středisko, p. o., dvě Společnost Podané ruce, o. p. s., a jedno Renadi, o. p. s.).

Terénní programy pro uživatele nelegálních drog provozovala Společnost Podané ruce, o. p. s., (dále jen SPR) a Terénní programy pro práci s uživateli legálních návykových látek, zejména alkoholu, provozovala Renadi, o. p. s., (dále jen Renadi).

Do této kapitoly řadíme také substituční program SPR a některé činnosti ambulance Remedis, s. r. o., (dále jen Remedis), které – ačkoliv se promítají i do statistik kapitoly „Zdravotní péče“ – sdílejí s nízkoprahovými službami důraz na okamžitou pomoc a snižování rizik užívání drog.

KONTAKTNÍ PRÁCE S UŽIVATELI NELEGÁLNÍCH DROG

V roce 2021 došlo k mírnému zvýšení počtu klientů a kontaktů, které nadále pokračovalo i v roce 2022, kdy bylo celkem 2 095 klientů a 24 748 kontaktů.

V roce 2021 bylo Kontaktní centrum SPR spolu s Terénními programy SPR zapojeno do projektu Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti zaměřeného na distribuci přípravku (spreje) s názvem Nyxoid obsahujícího **naloxon** a sloužícího jako prevence předávkování opioidy. Členové peer skupiny Street Support pokračují v projektu a dále distribuují spreje do komunit uživatelů opiových látek. V roce 2022 se peerům podařilo rozdat 3 tyto spreje přímo lidem, kteří jsou s uživateli opiátů v každodenním kontaktu. Oproti roku 2021 v Kontaktním centru SPR došlo k distribuci 7 přípravků Nyxoid směrem ke klientům, kteří byli také řádně zaškolení, jak přípravek správně použít.

Význam **Kontaktního centra DROM**, které působí na ulici Bratislavská, stále roste. Počet klientů je již srovnatelný s počtem klientů v Kontaktním centru SPR. Co se týče struktury klientů, skoro tři čtvrtě klientů jsou uživatelé pervitinu, třetina užívá heroin, zbytek tvoří klienti užívající metadon, THC a další psychoaktivní látky.

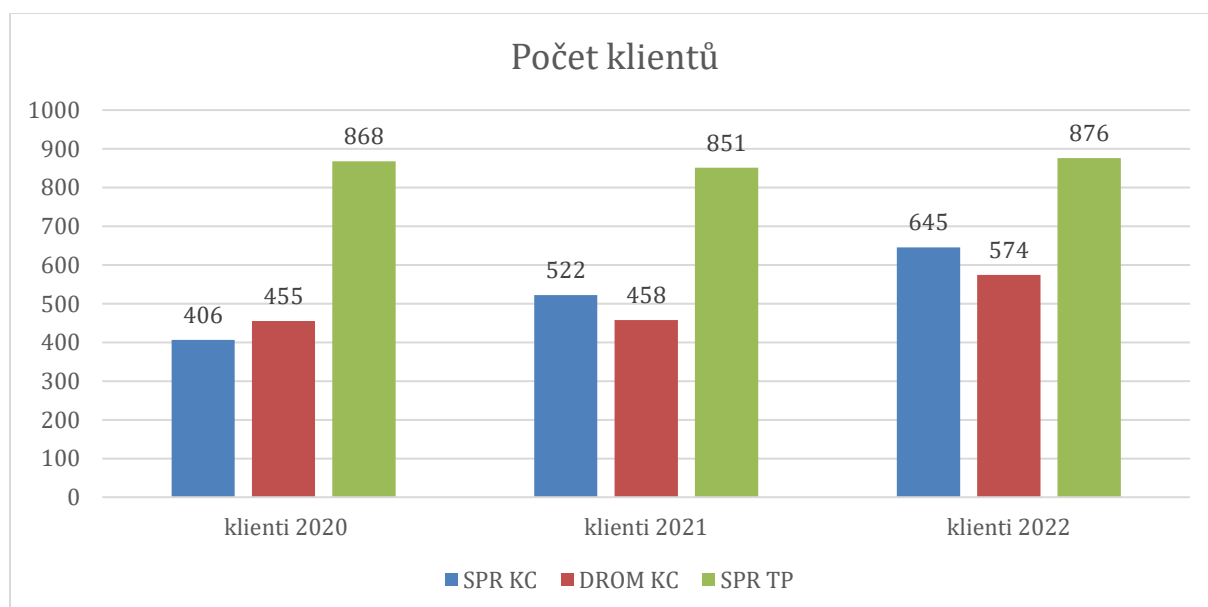
Tabulka č. 2: Počty klientů, kontaktů a vydaných Harm Reduction setů (dále jen HR setů)

	Klienti 2020	Klienti 2021	Klienti 2022	Kontakty 2020	Kontakty 2021	Kontakty 2022	HR sety 2020	HR sety 2021	HR sety 2022
SPR– Kontaktní centrum	406	522	645	7 039	7 235	9 062	120 208	165 468	184 643
SPR– peer pracovníci	-	-	-	-	-	-	11 229	36 695	27 600
DROM– Kontaktní centrum	455	458	574	4 320	4 593	5 774	20 813	45 382	61 258
Terénní programy SPR	868	851	876	10 780	9 449	9 912	217 083	230 766	238 159
CELKEM	1 729	1 831	2 095	22 139	21 277	24 748	369 333	478 311	511 660

- nevykazují

Zdroj: SPR a DROM

Posláním služby **Terénní programy SPR** je snižování sociálních a zdravotních rizik spojených s užíváním drog pro jednotlivce i pro společnost. Tato nízkoprahová terénní služba vyhledává lidi užívající drogy, působí v jejich přirozeném prostředí (v regionu Brno-město a Brno-venkov), pomáhá jim překonat jejich nepříznivou sociální situaci a podporuje je na cestě ke změně.

V SPR fungují také **peer pracovníci**, kteří působí v rámci „skupiny Street support“. Pracovníci tohoto programu se podílejí na harm reduction, v roce 2021 vyměnili 36 695 injekčních stříkaček a v roce 2022 to bylo 27 600 kusů, což je značný pokles. V roce 2019 byl v ulici Tkalcovská nainstalován pevný kontejner na použitý infekční materiál, jehož obsluhu provádí právě skupina peer pracovníků, kdy monitoring probíhá 1x týdně. V roce 2021 bylo v kontejneru nalezeno 260 injekčních stříkaček, v okolí kontejneru pak dalších 1 803 kusů. V roce 2022 bylo nalezeno 275 použitých injekčních stříkaček a v jeho okolí 785 kusů injekčního materiálu. Mimo každotýdenní preventivní monitoring blízkého i vzdáleného okolí kontejneru proběhly 2 úklidy lokality, kterých se účastnili i dva dobrovolníci. V prvním úklidu vysbírali 12 stolitrových pytlů odpadu, při obou úklidech vysbírali 275 ks injekčních stříkaček. Nově začal monitoring lokalit park Tišnovka, parkoviště na Tkalcovské a park na ulici Jana Svobody, kde probíhá monitoring a sběr HR materiálu každý týden. Na všech těchto lokalitách dohromady posbírali 461 kusů HR materiálu a proběhlo zde 26 výměn HR materiálu.

PREVENCE A LÉČBA INFEKČNÍCH ONEMOCNĚNÍ

Adiktologická ambulance Remedis v Brně poskytla intervence 25 uživatelům alkoholu, 8 uživatelům metamfetaminu, 2 uživatelům benzodiazepinů, 2 uživatelům kanabinoidů, 2 uživatelům opiátů a 1 patologickému hráči či jejich rodinným příslušníkům. Jednalo se o včasné a krizové intervence, případně poradenství i s odkazy na pobytovou léčbu či pobytové služby.

Ambulance v rámci spolupráce s PMS ČR, OSPOD různých ÚMČ v Brně či MěÚ mimo Brno a v rámci spolupráce s psychiatry a sexuology atd. také z různých důvodů provedla u 80 osob (za rok 2021 to bylo 51 osob) celkem 279 testů (za rok 2021 to bylo 214 testů) na přítomnost metabolitů OPL či alkoholu v moči.

Nadále ambulance současně realizuje screening krví přenosných infekčních onemocnění či jiných somatických komorbidit spojených s užíváním návykových látek a virové hepatitidy – hlavně typu C. Celkem bylo z plné žilní krve otestováno 211 osob, z toho bylo HCV pozitivních 19 osob, z nichž 12 úspěšně dokončilo léčbu a dosáhlo setrvalé virové odpovědi. U dalších chorob (syfilis, AIDS) pak ambulance zprostředkovává léčbu u specialistů v rámci brněnských FN. Za rok 2022 to byly 4 osoby s pozitivní syfilidou.

V roce 2022 podstoupilo testy na infekční choroby celkem 491 osob (211 osob v organizaci Remedis, 154 v Kontaktním centru SPR a 126 osob v rámci Terénních programů SPR). Počet provedených testů byl 1 622 (211 v organizaci Remedis, 818 v Kontaktním centru SPR a 593 v rámci Terénních programů SPR).

Celkový počet testovaných osob byl 491, počet testů 1 622. Pokud tento údaj srovnáme s odhadovaným počtem uživatelů drog, což je cca 2 200, můžeme předpokládat, že v roce 2022 byla na infekční nemoci otestována **zhruba čtvrtina**.

V roce 2022 došlo k nárůstu počtu vydávaných HR setů, které obsahují sterilní injekční materiál. Významný nárůst (oproti roku 2021) vydaných HR setů zaznamenalo Kontaktní centrum DRAM. Nejvíce vydaných HR setů měly Terénní programy SPR, a to celkem 238 159 HR setů.

V této souvislosti můžeme konstatovat, že se výrazně zvýšil počet vydaných HR setů obsahujících sterilní injekční materiál, a tím došlo ke snížení rizika přenosu infekčních onemocnění.

Tabulka č. 3: Vydané injekční sety

Vydané injekční sety/služba	2020	2021	2022
Terénní programy SPR	212 423	230 766	238 159
Kontaktní centrum SPR	120 208	165 468	184 643
Kontaktní centrum DROM	20 813	45 382	61 258
CELKEM	353 444	441 616	484 060

Zdroj: SPR a DROM

SBĚR INJEKČNÍHO MATERIÁLU

V roce 2022 se také SPR podařilo vysbírat 4 972 použitých injekčních stříkaček v brněnských ulicích, z toho peer pracovníci vysbírali 818 stříkaček, služba Terénní programy SPR vysbírala celkem 4 086 stříkaček a pracovníci Terapeutického centra Bratislavská (nově Hvězdová) vysbírali 68 stříkaček. U městské policie dlouhodobě klesá počet vysbíraných stříkaček. V roce 2022 jich bylo 1 154, a to díky aktivnímu sběru terénních pracovníků neziskových organizací. Organizaci DROM, romské středisko, (dále jen DROM) se podařilo vysbírat celkem 3 698 kusů stříkaček, což je oproti 1 748 kusů v roce 2021 značný nárůst. Co se týče vrácených použitých injekčních stříkaček, tak Kontaktnímu centru SPR a Terénnímu programu SPR bylo dohromady vráceno 364 360 kusů a Kontaktnímu centru DROM bylo vráceno 55 935 kusů.

TERÉNNÍ A KONTAKTNÍ PRÁCE V OBLASTI LEGÁLNÍCH DROG

Důležitým a žádoucím trendem je posilování kontaktní a terénní práce v oblastech, které byly dosud opomíjené. Je to zejména nízkoprahová práce s problémovými konzumenty alkoholu a hráči hazardních her. Této oblasti se věnují v Brně dvě organizace, a to SPR a Renadi.

V roce 2020 zahájilo svou působnost **Kontaktní centrum SPR na ulici Vlhká**. Zde je poskytována pomoc lidem dlouhodobě se vyskytujícím v exponovaných lokalitách města Brna (zejména oblasti před hlavním nádražím a ulic Křenová – Mlýnská – Šujanovo náměstí), kteří jsou bez přístřeší a jsou závislí na alkoholu. Probíhal zde projekt „**Program kontrované konzumace alkoholu**“ (dále jen **PKKA**), jehož cílem je snižování míry rizikosti konzumace alkoholu u těchto osob. Od ledna byl PKKA s klienty realizován na základě jejich individuálních potřeb a míry jejich rizikové konzumace alkoholu. Dávkování alkoholu u klientů lépe reflektuje to, jak a v jaké míře alkohol konzumují. Tím se zvedla jejich motivace dlouhodobě trávit čas v prostorech Kontaktního centra Vlhká místo v exponovaných lokalitách města Brna. Okamžitá kapacita centra byla omezena na 50 osob. Do centra jsou přijímáni pouze klienti, jejichž základní drogou je alkohol. Oproti roku 2021, kdy bylo celkem 133 klientů, klesl počet klientů v roce 2022 na 120. Z tohoto počtu bylo 95 mužů a 25 žen. Provoz Kontaktního centra Vlhká byl v roce 2022 zajištěn od 8:00 do 17:00 hodin, včetně víkendů a státních svátků.

Stejně jako v roce 2021 byl PKKA realizován ve dvou formách (**PKKA A a PKKA B**).

Dávky alkoholu v PKKA A byly stanoveny na základě individuálních potřeb klientů a míry jejich rizikové konzumace alkoholu. Díky nastavení dávek „na míru“ každého klienta došlo k snížení počtu klientů, kteří do centra pronášeli vlastní alkohol a tím porušovali zdejší pravidla.

Klienti v PKKA A měli možnost dostat 100–300 ml vína nebo ekvivalent alkoholu v dohodnutých denních intervalech. Samotné zařazení do programu kontrolovaného pití je realizováno v individuálním režimu. Při prvním nalití si klient určuje „denní cíl“, tj. kolikrát za daný den pro alkohol přijde.

Do PKKA A bylo možné zařadit pouze klienty, kteří:

- pijí denně nebo alespoň 5x týdně,
- získají 15 a více bodů,
- pijí více než 2 l vína/ekvivalent alkoholu,
- mají zájem být v programu kontrolovaného pití,
- mají zájem snížit konzumaci alkoholu,
- výsledky jaterních testů dovolují zařazení do programu.

V PKKA B se jedná o klienty, kteří nepijí denně, přesto však pijí pravidelně a zákaz vnášení vlastního alkoholu do centra pro ně představuje překážku ve využívání služeb centra a dlouhodobého pobytu v centru. Klientům bylo umožněno v rámci vlastních příspěvků na fakultativní činnost, aby byli zařazeni. Zařazení klienti mohou využít možnost dostat maximálně jednou za hodinu 200 ml vína nebo ekvivalent jiného alkoholu.

Do PKKA B bylo možné klienta zařadit v den prvního kontaktu, pokud dle základního screeningu pomocí upraveného MAST dotazníku:

- konzumuje alkohol pravidelně alespoň 2x týdně,
- dochází alespoň 1x za měsíc k nárazové excesivní konzumaci alkoholu,
- je pracovníkem vyhodnoceno, že zařazení do programu je v osobním zájmu klienta.

Klienti z PKKA A se řadili mezi motivovanější ke změně. Tři z nich nastoupili na protialkoholní léčbu do Psychiatrické nemocnice Brno a dva klienti začali abstinovat svépomocí. Celkem 16 klientů z PKKA B podstoupilo protialkoholní léčení v různých psychiatrických nemocnicích v ČR. Dva klienti po ukončení léčby abstinují, dva začali abstinovat v průběhu zařazení do PKKA B a další dva klienti radikálně snížili množství užívaného alkoholu.

Od června 2022 došlo k povolení vnášení vlastního alkoholu klientů za omezených podmínek. Klienti si mohli přinést nanejvýš 2 l vína (nebo ekvivalent alkoholu v pivu nebo destilátech) za jeden vstup, přičemž byly povoleny maximálně dva vstupy denně. S klienty nadále probíhaly individuální pohovory na téma užívání alkoholu a byli motivováni ke snížení množství konzumovaného alkoholu. Tento model se dlouhodobě ukázal jako neefektivní. Převážná část klientů, kteří byli dříve zařazeni do jedné z forem PKKA, tak ztratila motivaci ke snižování užívaného alkoholu i zájem o otevírání tohoto tématu při individuálních pohovorech s pracovníky. Z důvodu provozního omezení centra bylo obtížné mít pod kontrolou celkové množství alkoholu přinášeného klienty. Klienti mezi sebou alkohol sdíleli a bylo těžké monitorovat, jaké množství připadá na konkrétního klienta. Proto se v průběhu roku 2023 připravuje změna pravidel.

Organizace **Renadi** nabízí podporu klientům, kteří mají problematický vztah k alkoholu nebo k hazardnímu hraní, skrze projekt Kontaktního centra a v rámci projektu „**Práce v terénu s uživateli návykových látek a s hráči hazardních her a jejich blízkými**“. V terénní práci organizace používá metodu Open dialogue (Otevřený dialog). Projekt je více zaměřen na práci s celou rodinou a celkovou sociální sítí klienta. Právě zapojení co nejširšího rodinného systému za přítomnosti klienta a členů multidisciplinárního týmu je charakteristickým rysem této metody. V roce 2021 poskytl projekt podporu 173 klientům, v roce 2022 celkem 215 klientům. Ve většině případů se jednalo o dlouhodobou

spolupráci. V roce 2022 byla vzhledem k personálnímu krácení omezena práce v rodinách, kdy bylo realizováno pouze 21 intervencí. Byly naopak posíleny aktivity směrem k lidem bez přístřeší. V terénu se uskutečnilo 463 intervencí a kontaktů proběhlo celkem 331.

Kontaktní centrum Renadi poskytlo v roce 2022 služby celkem 496 klientům. Pro srovnání v roce 2020 celkem 324 klientům a v roce 2021 celkem 388 klientům. Tito klienti měli převážně problémy s alkoholem, v minimálním procentu pak s nadužíváním či zneužíváním léků.

Kontaktní centrum Renadi se zaměřuje především na poradenskou činnost v oblasti abstinence a kontrolovaného užívání, sociální práci a case management, poskytuje podpůrnou psychoterapii se zaměřením na HR, dále spolupracuje s psychiatry a klientům podává antabus, spolupracuje s OSPOD a Probační a mediační službou a také namátkově testuje na přítomnost alkoholu v krvi.

SUBSTITUČNÍ LÉČBA

Vzhledem k tomu, že v této kapitole popisujeme zejména praxi založenou na přístupu HR, považujeme za vhodné sem zařadit i substituční léčbu závislosti, poskytovanou zejména osobám závislým na opiátech (heroinu). V níže uvedené tabulce je možné vidět údaje o počtech klientů a kontaktech hlavního poskytovatele substituční léčby – SPR v Brně.

Substituční léčba byla poskytována v Terapeutickém centru na ulici Bratislavská (dále jen TC Bratislavská) a v Terapeutickém centru v JMK (dále jen TC v JMK), kdy ambulantní léčba byla poskytována na Hilleho 5 a substituční léčba na ulici Kopečná 44.

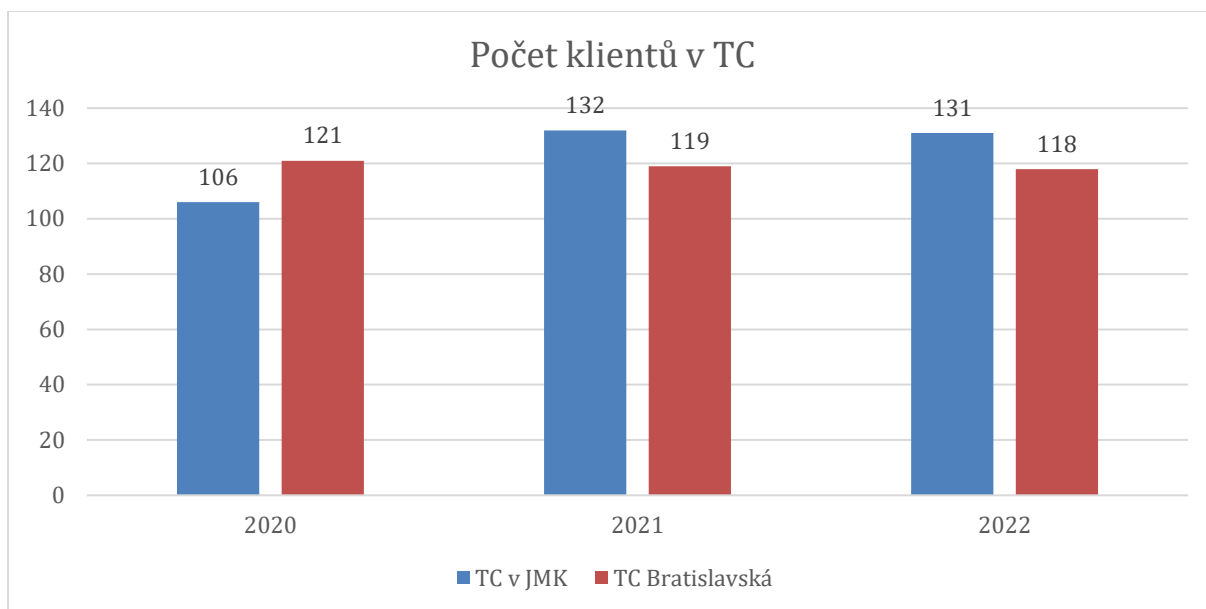
V obou centrech běžel **pilotní projekt substituce suboxonem**. Do tohoto projektu byli v TC Bratislavská zapojeni 2 klienti. Nižší zájem o program byl dán především situací kolem distribuce přípravku Suboxonu a dostupnosti nového přípravku Zubsolv – tyto preparáty začaly být zhruba od podzimu 2022 ve vyšších gramážích propláceny pojišťovnou a jejich distribuce byla možná přes síť lékáren. Klientům tedy odpadla nutnost návštěvy substitučních programů.

Celkově je v Brně 300 osob závislých na opiátech, dvě třetiny využívají substituční léčbu metadonem, a když přičteme osoby využívající jiné substituční látky, zejména buprenorfin, **můžeme konstatovat, že většina lidí závislých na opiátech v Brně je na substituci. Substituční léčba jednoznačně snižuje zdravotní a následně i sociální rizika spojená s užíváním opiátů a tímto vede k ochraně celé společnosti před negativními důsledky, které vyplývají ze zneužívání návykových látek.**

Tabulka č. 4: Počty klientů a kontaktů tzv. metadonových programů v Brně

	Počet klientů 2020	Počet klientů 2021	Počet klientů 2022	Počet kontaktů 2020	Počet kontaktů 2021	Počet kontaktů 2022
Terapeutické centrum v JMK	106	132	131	8 328	10 736	14 460
Terapeutické centrum Bratislavská	121	119	118	12 047	11 075	14 317

Zdroj: SPR

KAPITOLA 3: ZDRAVOTNÍ PÉČE

V roce 2022 poskytl Městskému koordinačnímu týmu pro oblast drog a závislostí své údaje Ústav zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS). Na základě těchto statistik je možné se podívat podrobněji, jak v Brně probíhá zdravotnická péče u pacientů s hlavní diagnózou F10–F19 (tj. s poruchami duševními a poruchami chování způsobenými užíváním návykových látek).

AMBULANTNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE

O pacienty, kteří mají problémy s užíváním návykových látek, pečují ve městě Brně ambulantní formou především psychiatři, ale i další lékaři. Následující tabulka ukazuje ambulantní péči v Brně vykázanou lékaři jakékoliv odbornosti včetně praktických lékařů a dále psychiatry. Vyplyvá z ní, že psychiatři poskytují ambulantní péči necelým třem čtvrtinám všech pacientů, kteří mají problémy s užíváním návykových látek, o zbylou čtvrtinu se starají lékaři jiných odborností včetně praktických lékařů.

Tabulka č. 5 Počet pacientů v ambulantní péči s diagnózami F10–F19

Ambulantní péče	Péči poskytují	Pacientů celkem	Z toho žen	Počet kontaktů CELKEM
Rok 2020	Lékaři všech odborností	3 237	1 099	13 786
	Psychiatři	2 359 (73 % všech)	787	10 766
Rok 2021	Lékaři všech odborností	3 453	1 209	12 408
	Psychiatři	2 483 (72 % všech)	834	8 911
Rok 2022	Lékaři všech odborností	3 592	1 267	13 055
	Psychiatři	2 434 (72 % všech)	816	9 299

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

Další tabulka ukazuje počty ambulantně ošetřených pacientů podle druhu návykové látky. Můžeme vidět, že nejčastější potíže, které v ambulancích u pacientů řeší lékaři všech odborností, jsou problémy s alkoholem, dále následují podle počtu pacientů problémy s užíváním opiátů, s kombinací psychoaktivních látek, s užíváním stimulantů, sedativ, tabáku. Pacientů, kteří užívají kokain, a ocitnou se proto v péči lékařů, je v Brně málo, v jednotkách případů, avšak oproti roku 2021 tento počet o 6 případů narostl.

Z uvedených statistik dále vyplyvá, že o pacienty, kteří mají problémy s kouřením, se téměř výhradně starají lékaři jiných odborností, než jsou psychiatři.

Tabulka č. 6: Ambulantně ošetření pacienti podle druhu návykové látky v letech 2021 a 2022

Návyková látka	Ambulantní péče – všechny odbornosti, počet pacientů		Z toho žen		Ambulantní péče – psychiatři, počet pacientů		Psychiatrická péče v procentech	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Alkohol	2 165	2 162	754	759	1 480	1 433	68,4 %	66,3 %
Opiáty	368	368	132	131	327	329	88,9 %	89,4 %
Kanabinoidy	79	109	12	21	62	65	78,5 %	59,6 %
Sedativa nebo hypnotika	199	194	132	126	84	77	42,2 %	39,7 %
Kokain	7	13	4	3	3	7	42,9 %	53,8 %
Jiná stimulancia včetně kofeinu	271	259	81	77	235	198	86,7 %	76,4 %
Halucinogeny	20	14	5	6	9	5	45,0 %	35,7 %
Tabák	83	143	32	53	3	3	3,6 %	2,1 %
Prchavá rozpouštědla	21	13	8	5	10	4	47,6 %	30,8 %
Kombinace	461	490	124	147	375	384	81,3 %	78,4 %

Zdroj: Ústav zdravotnických informací a statistiky

LŮŽKOVÁ ZDRAVOTNÍ PÉČE

Pacienti, kteří mají problémy s užíváním návykových látek a vyžadují péči na lůžku, jsou hospitalizováni podle typu potíží buď na lůžkách detoxu, nebo na ostatních psychiatrických lůžkách nemocnic. Nejprve uvádíme údaje o detoxifikaci, která v Brně dlouhodobě probíhá ve dvou zařízeních, Psychiatrické nemocnici Černovice (dále jen PN Brno) a na Psychiatrické klinice Fakultní nemocnice Brno v Bohunicích (dále jen PK FN Brno).

Detoxifikace v PN Brno probíhá na vyčleněných lůžkách nemocnice, jde celkem o 10 lůžek. Od poloviny roku 2013, kdy byla v nemocnici z ekonomických důvodů zrušena detoxifikační jednotka, neprobíhá již detoxifikace na jednom specializovaném a personálně přiměřeně vybaveném oddělení, ale v rámci běžných lůžkových oddělení nemocnice, a to na odd. 4 a odd. 23. Není tedy zajištěna potřebná izolace od pacientů v jiných léčebných programech. Detoxifikace také netvoří součást uceleného a kontinuálního terapeutického programu, je realizována bez užší spolupráce a provázání s dalšími komponenty sociálně-zdravotní péče pro adiktologické pacienty.

Tabulka č. 7: Údaje ze Závěrečné zprávy detoxu PN Brno

Rok	Celkem pacientů	Muži/ženy	Alkohol	Pervitin	Opiáty	Léky	Konopí	Kombinace látek
2020	326	269/57	257	35	6	14	12	6
2021	313	258/55	236	40	5	19	17	26
2022	337	281/56	196	64	5	20	24	33

Zdroj: PN Brno

Detoxifikace v rámci PK FN Brno probíhá na 12–15 lůžkách psychiatrické kliniky. Pacienti s problémy s užíváním návykových látek, kteří potřebují detoxifikaci, jsou umisťováni podle kapacity na lůžka jakéhokoliv lůžkového oddělení PK, jsou tedy hospitalizováni mezi ostatními pacienty s jiným léčebným programem a není zajištěná jejich potřebná bezpečná izolace. Podobně jako v PN Brno netvoří detoxifikace součást uceleného léčebného programu s návazností na další vhodné služby pro tyto pacienty. V průběhu roku 2019 bylo zahájeno jednání pracovníků PK se zástupci některých adiktologických komunitních služeb o spolupráci. Cílem je zajištění kontinuální a komplexní péče o tyto pacienty.

Tabulka č. 8: Údaje ze Závěrečné zprávy detoxu PK FN Brno

Rok	2020	2021	2022
Celkem pacientů	279	226	358
Muži/ženy	173/106	130/96	223/135
Alkohol	85	62	95
Jiné návykové látky	174	164	263
Přijetí v mimopracovní době	124	102	286
Odvykací stav s deliriem	22	14	21
Odvykací stav s psychózou	2	1	9
Komorbidita se somat. onemocněním	51	29	93
Duální diagnóza	136	122	219
Opiáty	3	2	0
Konopí	22	20	37
Sedativa/hypnotika	17	21	20
Kokain	0	0	0
Jiná stimulantia	17	8	16
Kombinace návyk. látek	124	109	159

Zdroj: PK FN Brno

Následující tři tabulky kombinují údaje poskytnuté oběma nemocnicemi a Ústavem zdravotnických informací a statistiky a ukazují poměr péče na lůžkách detoxů a ostatních psychiatrických lůžkách dle pohlaví, typu drogy a délky hospitalizace. Někde tvoří součty údajů poskytnutých nemocnicemi vyšší číslo než celkový součet poskytnutý ÚZIS, což je pravděpodobně dáno rozdílným způsobem vykazování.

Můžeme vidět, že se zvyšuje počet hospitalizací pacientů s diagnózou závislosti ve zdravotnických zařízeních, do lůžkové péče bylo v roce 2022 přijato 1 177 pacientů, což je o 145 více než rok předtím. Zvýšení počtu pacientů PK FN Brno je dáno ukončením rekonstrukce psychiatrické kliniky a zrušením protipandemických opatření.

Tabulka č. 9: Poměr péče na lůžkách detoxů a ostatních psychiatrických lůžkách za rok 2020, 2021 a 2022

Péči poskytují	Pacientů celkem			Z toho žen			Počet hospitalizací		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Všechna psychiatrická lůžka	1 058	1 032	1 177	390	340	392	1 228	1 251	1 407
Z toho: Detox PN Brno	326	313	337	57	55	56	-	-	-
Z toho: Detox PK FN Brno	279	226	358	106	96	135	-	-	-

- nevykazují

Zdroj: ÚZIS, PN Brno, PK FN Brno

Tabulka č. 10: Poměr péče na lůžkách detoxů a ostatních psychiatrických lůžkách dle typu drogy

Návyková látka	Všichni pacienti			Pacienti detox PN Brno			Pacienti detox PK FN Brno		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Alkohol	708	696	809	257	236	196	85	62	95
Opiáty	28	15	18	6	5	5	3	2	0
Kanabinoidy	40	29	39	12	17	24	28	20	37
Sedativa/hypnotika	97	107	96	14	19	20	17	21	20
Kokain	0	3	1	0	0	0	0	0	0
Jiná stimulantia vč. kofeinu	77	74	83	0	0	0	17	8	16
Halucinogeny	6	2	2	0	0	0	0	0	1
Tabák	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prchavá rozpouštědla	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Kombinace	126	144	159	6	26	33	124	109	159

Zdroj: ÚZIS, PN Brno, PK FN Brno

Tabulka č. 11: Počet a délka hospitalizací dle typu drogy

Návyková látka	Hospitalizace			Pacienti			Průměrná délka hospitalizace (dny)		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Alkohol	822	830	955	708	696	809	42,9	43,4	72,6
Opiáty	29	16	18	28	15	18	13,2	13,7	5,2
Kanabinoidy	43	35	44	40	29	39	14,2	18,2	18,8
Sedativa/ hypnotika	105	124	117	97	107	96	16,1	8,9	10,5
Kokain	0	3	1	0	3	1	0	1,7	2
Jiná stimulancia včetně kofeinu	85	79	90	77	74	83	20,2	23,6	14,6
Halucinogeny	6	2	3	6	2	2	6,5	1,5	4
Tabák	2	0	0	2	0	0	26,0	22,3	0
Prchavá rozpouštědla	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kombinace	136	162	179	126	144	159	20,6	0	27,3

Zdroj: ÚZIS

Můžeme vidět, že u alkoholu je jednoznačně nejdelší průměrná délka hospitalizace. Vyplývá to ze skutečnosti, že kromě detoxifikačních pobytů, které trvají obvykle 7–14 dní, je častá hospitalizace za účelem komplexního protialkoholního léčení, které trvá tři měsíce. Brněnská zdravotnická zařízení nenabízí dlouhodobější léčebné pobyty lidem závislým na nealkoholových drogách. Pacienti s problémovým užíváním opiátů byli jak v roce 2021, tak v roce 2022 o něco častěji hospitalizováni mimo detox. Pokud jde o pořadí látek, se kterými mají hospitalizovaní pacienti největší problém, na prvním místě je opět alkohol. Pořadí ostatních návykových látek, se kterými mají hospitalizovaní pacienti největší problémy, je poněkud jiné než v ambulantní sféře. Na dalším místě je kombinace psychoaktivních látek, následují problémy se sedativy nebo hypnotiky, stimulancii, kanabinoidy, opiáty. Statistiky lůžkové psychiatrické péče nevykazují problémy s tabákem a s prchavými rozpouštědly.

PROTIALKOHOLNÍ ZÁCHYTNÁ STANICE

Protialkoholní záchytná stanice (dále jen PZS) je **zdravotnické zařízení** sloužící k nedobrovolnému přenocování opilých lidí, kteří pro svou opilost bezprostředně ohrožují sebe nebo jiné osoby, veřejný pořádek nebo majetek nebo jsou ve stavu budícím veřejné pohoršení.

Záchytná stanice zajišťuje služby na úseku ochrany zdraví před alkoholismem nebo jinými návykovými látkami, a to v souladu se zákonem č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Záchytná stanice poskytuje nepřetržitě služby po dobu 24 hodin. Služby jsou zajišťovány odbornými zdravotnickými pracovníky.

V současné době je v České republice v provozu 19 protialkoholních záchytných stanic, poslední byla vybudována v r. 2019 v Teplicích, do té doby byl po dobu mnoha let Ústecký kraj jako jediný v ČR bez záchytné stanice. Provozovatelem protialkoholních záchytných stanic jsou ze zákona kraje.

PZS v Brně provozuje Psychiatrická nemocnice Brno na základě smlouvy o zajištění činnosti záchytné stanice s Jihomoravským krajem.

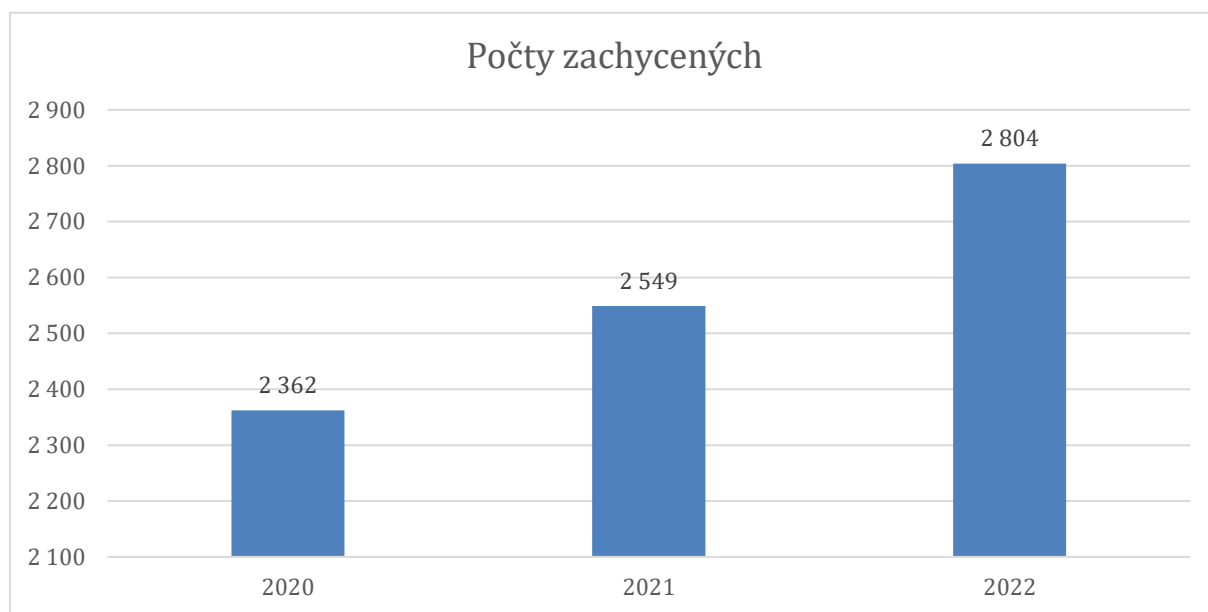
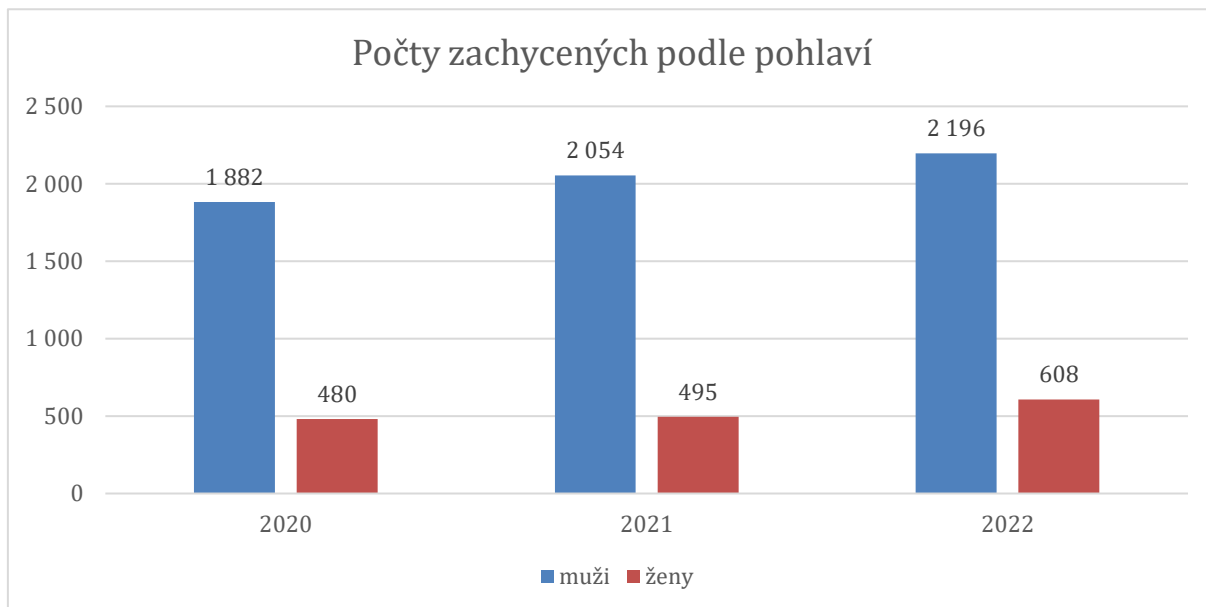
Podle statistických údajů, které PZS v Brně poskytuje každý měsíc, kolísá počet zachycených osob za měsíc v posledních dvou letech (tj. v roce 2021 a 2022) od 173 do 263. V roce 2021 se tato statistika po většinu měsíců pohybovala nad 200 osob, kromě měsíců leden a září, kdy bylo zachyceno 184 a 173 osob. V roce 2022 se počet zachycených osob pohybuje ve všech měsících nad 200. Nejvíce zachycených bylo v prosinci, a to 263 osob.

Celkem bylo v roce 2022 zachyceno 2 804 osob, z toho 2 196 mužů a 608 žen. V roce 2021 bylo zachyceno 2 549 osob, z toho 2 054 mužů a 495 žen. V roce 2020 bylo zachyceno 2 362 osob, z toho 1 882 mužů a 480 žen. V roce 2019 to bylo celkem 2 831 osob, z toho 2 311 mužů a 520 žen. Snížený počet zachycených osob byl v roce 2020 dán pravděpodobně pandemií covidu-19 a vládními nařízeními, v roce 2021 můžeme pozorovat mírný nárůst případů, který nadále stoupal i v roce 2022.

Po úplném zrušení všech karanténních opatření počet zachycených mírně roste kvůli nárůstu konzumace během pandemie, o kterém hovořili odborníci. Poměr zachycených mužů a žen zůstává dlouhodobě stejný – mužů je čtyřikrát více než žen.

Statistika sledující počet osob z jednotlivých států ukazuje, že naprostou většinu zachycených osob tvoří občané České republiky. Pobyt na záchytné stanici se týká i nezletilých dětí, v roce 2022 jich bylo celkem 5, z toho 4 chlapci a 1 dívka. V roce 2021 tvořili cizinci méně než 10 %, a to přesně 7,9 %, naopak v roce 2022 vzrostl počet cizinců na 9,8 %. Jedním z faktorů navýšení počtu zachycených osob může být válka na Ukrajině, kdy se velká část ukrajinských občanů přemístila do České republiky.

Stejně jako v roce 2021 převažovali především občané Ukrajiny a Slovenska (tři čtvrtě všech cizinců). Podle počtu zachycených osob jsou to dále tyto státy: Polsko, Gruzie, Pákistán, Maďarsko, Rumunsko, Moldavsko. Zcela ojediněle se objevují zachycení občané dalších států, zřejmě turisté (Island, Itálie, Keňa, Spojené státy americké, Indie, Brazílie). Brněnská PZS slouží pro zachycené osoby v Jihomoravském kraji. Nejvíce zachycených je z Brna-města (téměř polovina osob), na druhém místě je Brno-venkov.

KAPITOLA 4: PORADENSKÉ A TERAPEUTICKÉ SLUŽBY**AMBULANTNÍ PORADENSKÁ A TERAPEUTICKÁ PÉČE**

Do této kapitoly řadíme ambulantní služby pro uživatele drog a závislé, které jsou poskytovány mimo standardní ordinace lékařů a k jejichž hlavním činnostem patří terapie a poradenství. Jedná se z velké části o služby poskytované nestátními neziskovými organizacemi, v jednom případě komerčním subjektem. Konkrétně jsou to tito poskytovatelé: Remedis, s. r. o., Renadi, o. p. s. a Společnost Podané ruce, o. p. s.

V první tabulce nabízíme souhrn počtu klientů a výkonů jednotlivých ambulantních poradenských a terapeutických služeb v Brně v roce 2022. Můžeme vidět, že nejvyšší počet klientů vykazuje Centrum poradenských služeb ve vězení SPR, na druhém místě je TC v JMK.

Tabulka č. 12: Počty klientů a výkonů ambulantních poradenských a terapeutických služeb v Brně za rok 2022

	Počet klientů	Počet výkonů	Výkon práce s rodinou
Adiktologická ambulance Remedis	177	1 328	38
Renadi ambulance	188	5 332	691
Renadi následná péče	108	4 842	-
SPR Terapeutické centrum v JMK – ambulance	531*	8 024	552
SPR Centrum komplexní péče v JMK	233*	4 882	232
SPR Terapeutické centrum Bratislavská – ambulance	112*	1 112	168
SPR Poradenské centrum	229*	5 334	34
SPR Centrum poradenských služeb ve vězení	647*	8 658**	2
SPR Doléčovací centrum – ambulantní část	143*	9 077	44
Celkem	2 368	48 589	1 761

- nevykazují

* jedná se o klienty a rodinné příslušníky

** týká se výkonů ve všech věznicích, kde Centrum působí, převážně jde o klienty vracející se do Brna

Zdroj: Závěrečné zprávy

Další tabulka ukazuje, s jakými potížemi se klienti na poradenské a terapeutické služby v roce 2022 obraceli dle typu primárně užívané látky. Nejvíce klientů přicházelo s problémy s pervitinem (791 osob) a až na druhém místě s alkoholem (512 osob), a to přesto, že z epidemiologických údajů vyplývá jednoznačná převaha lidí, kteří mají problém s alkoholem, a i ve zdravotní péči je několikanásobně více osob s diagnostikovanou poruchou způsobenou užíváním alkoholu než osob, jimž způsobilo poruchu užívání jakýchkoliv jiných drog.

V souvislosti s tím, že v rámci zdravotnictví zpravidla neprobíhá poradenská a terapeutická péče, je možné z předložených údajů usuzovat, že lidé s problémy s alkoholem tvoří velkou skupinu, která stále není dostatečně zastoupena v poradenských a terapeutických službách. Zdá se, že podobnou skupinu tvoří také lidé se závislostí na opiátech, kteří jsou v poradenských a terapeutických službách zastoupeni

poměrně málo v porovnání se zdravotnictvím. Zde je nutné objasnit, že klienti substituční terapie poskytované SPR nejsou v tabulce zahrnuti, pokud nevyužívají zároveň některou z poradenských a terapeutických služeb.

Tabulka č. 13: Rozdělení klientů podle typu primárně užívané látky

	Alkohol	Pervitin	Kokain/ crack	Hráčství	Konopí	Opiáty	Extáze	BZD/sedativa /hypnotika	Nespecif. / komb.
Adiktologická ambulance Remedis	88	36	1	16	3	1	0	1	24
SPR Terapeutické centrum v JMK – ambulance	232	97	16	0	50	4	1	4	127
SPR Centrum komplexní péče v JMK	0	0	0	136	0	0	0	0	97
SPR Terapeutické centrum Bratislavská – ambulance	21	34	0	0	3	28	0	0	26
SPR Poradenské centrum	40	117	2	0	12	17	0	0	41
SPR Centrum poradenských služeb ve vězení	104	420	6	17	20	31	2	0	47
SPR Doléčovací centrum – ambulantní část	27	87	0	1	2	8	0	0	18
Celkem	512	791	25	170	90	89	3	5	380

Zdroj: Závěrečné zprávy

POBYTOVÁ KOMUNITNÍ PÉČE

V tabulce níže uvádíme statistické údaje služeb, které v roce 2022 nabízely pobytovou péči lidem se závislostí mimo nemocnice. Nejvíce klientů vykazuje SPR Doléčovací centrum, v roce 2022 tuto službu využilo celkem 47 klientů. Do doléčovacích programů obecně vstupují klienti po absolvování nemocniční péče. Služby, které tuto podmínku nemají, jsou Přechodové byty SPR a Byty následné péče Renadi. V Lotos Doléčovacím centru z 29 klientů přešlo 19 klientů z předchozích dvou let.

Tabulka č. 14: Pobytová komunitní péče v roce 2022

POBYTOVÁ PÉČE	Počet klientů	Z toho ženy	Počet lůžkodnů
Lotos – Doléčovací centrum	29	10	5 305
SPR Doléčovací centrum	47	17	4 330
SPR – Přechodové byty	28	6	2 569
Renadi – Byty následné péče	21	3	2 168
Kolping – Následná péče	25	8	3 143
Celkem	150	44	17 515

Zdroj: Závěrečné zprávy

Další tabulka týkající se pobytové péče ukazuje rozdělení klientů dle typu primární drogy. Nejčastěji jsou klienti závislí na alkoholu. Na druhém místě jsou klienti závislí na pervitinu, což je dáno hlavně vysokým počtem klientů Doléčovacího centra. Je zajímavé srovnání s ambulantní péčí, kde jednoznačně nejvyšší zastoupení mají uživatelé pervitinu a uživatelé alkoholu tvoří zhruba čtvrtinu, oproti pobytové péči, kterou většinou využívají lidé se závislostí na alkoholu.

Tabulka č. 15: Pobytová komunitní péče v roce 2022 dle typu primární drogy

	Alkohol	Pervitin	Kokain	Konopí	Opiáty	BZD/sedativa/ hypnotika	Nespecifik./ kombinace
Lotos – Doléčovací centrum	29	0	0	0	0	0	0
SPR Doléčovací centrum	10	30	0	0	0	0	1
SPR – Přechodové byty	19	8	0	0	1	0	0
Renadi – Byty následné péče	21	0	0	0	0	0	0
Kolping – Následná péče	9	19	0	2	0	1	3
Celkem	88	57	0	2	1	1	4

Zdroj: Závěrečné zprávy

KAPITOLA 5: SVĚPOMOC

Svépomocné aktivity se v Brně nejvíce rozvíjí v rámci tzv. 12krokových programů, tradiční formy svépomocných setkání využívané po celém světě. Podobně jako jinde ve světě i v ČR jsou nejrozšířenější skupiny Anonymních alkoholiků, kterých v ČR působí 64, v Brně jsou tři z nich (skupina Fénix, skupina Renaissance a skupina U Kapucínů). Dále v Brně působí skupina Al-Anon zaměřená na blízké a příbuzné lidí se závislostí, skupina Anonymní gambleři a skupina Anonymní sexholici. Stejně jako v roce 2021 se většina skupin schází na živo, pouze skupina s názvem „Přímé spojení“ se schází v on-line prostředí jednou týdně, a to v neděli. U SAA – anonymní sexholici jsou osobní setkání dočasně pozastavena, schází se přes WhatsApp jednou týdně.

Přehledný seznam uvádíme v tabulce.

Tabulka č. 16: Svépomocné skupiny

Typ skupiny	Název skupiny	Frekvence setkávání
Anonymní alkoholici	skupina Fénix	6x týdně
Anonymní alkoholici	skupina Renaissance	1x týdně
Anonymní alkoholici	skupina U Kapucínů	1x týdně
Anonymní alkoholici	skupina Přímé spojení	1x týdně
Al-Anon	Al-Anon Brno	1x týdně
SAA – anonymní sexholici	skupina Naděje	1x týdně
Anonymní gambleři	Anonymní Gambleři Brno	1x týdně
Anonymní narkomani	skupina Zázrak	nemá pravidelná setkání

Zdroj: vlastní

Kromě 12krokových skupin podporuje svépomocné aktivity i SPR, nejnověji projektem Participace průvodců zotavením a peer pracovníků na obsahu a formě efektivního systému pomoci a zotavení ve městě Brně, který podporuje lidi užívající drogy v rozvoji aktivit vzájemné pomoci, v rozvoji peer práce a v advokacii pro lidi užívající drogy. Rozvoj peer práce podporuje společnost také realizací základního výcviku v recovery koučování určeného pro lidi s vlastní zkušeností se závislostí. V roce 2019 se uskutečnil první běh tohoto výcviku s 18 absolventy, v roce 2020 druhý běh výcviku, který ukončilo úspěšně 14 absolventů. V roce 2021 se uskutečnil třetí běh výcviku s 18 absolventy a v roce 2022 se uskutečnil již čtvrtý běh výcviku s 18 absolventy.

V Brně také funguje neformální skupina Zotavení Brno (<https://www.zotavenibrno.cz/>) sdružující lidi, kteří se dostali do problémů se závislostí, a jejich blízké. Primárním záměrem skupiny není svépomoc, ale podpora různých forem zotavení ze závislosti. Skupina tedy organizuje vlastní aktivity anebo se zapojuje do společných projektů s odbornými službami.

KAPITOLA 6: NOČNÍ ŽIVOT

Program Hard&Smart realizovaný SPR organizoval 4 tzv. „open-air“ festivaly a v průběhu roku pak došlo k dalším realizacím v klubech (Fléda, Enter, První patro, Artbar a Melodka). Významnou roli hrála i spolupráce s projektem Respektuj 18, který je pod záštitou Plzeňského prazdroje.

Oproti předchozímu roku se však nerealizovaly krátkodobé monitoringy, přes zanedbatelný pokles se kvalitativně jedná o významné navýšení aktivity programu v Brně.

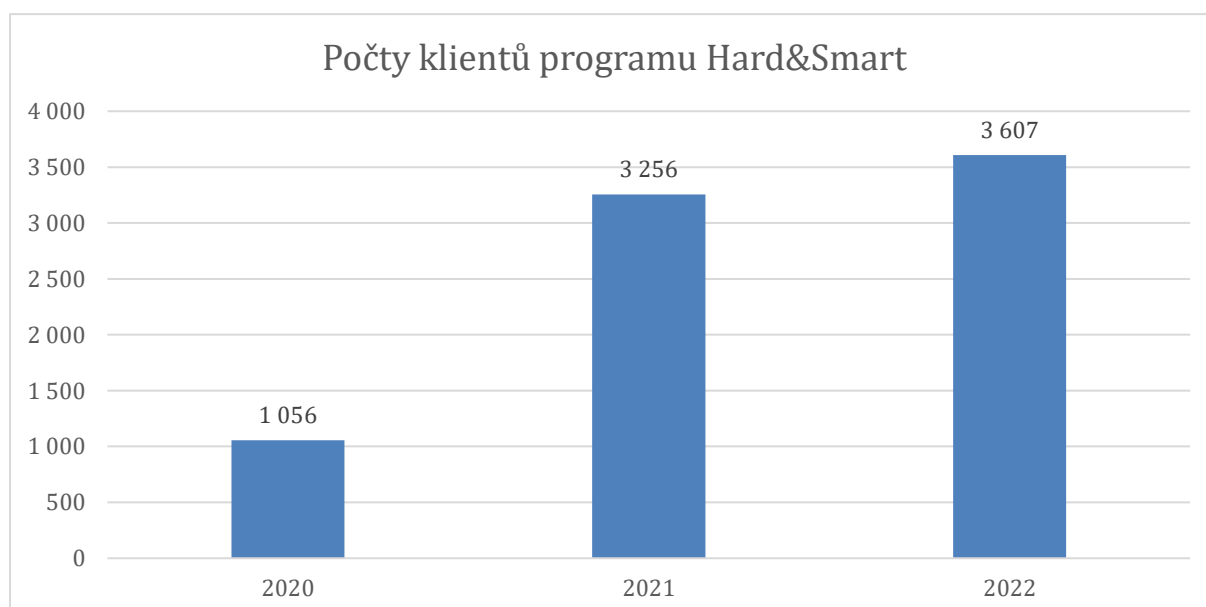
Další významnou inovativní aktivitou **programu Hard&Smart byla terénní práce v on-line prostředí s názvem Backstage**, která zvýšila zásadním způsobem dosah a dostupnost programu, a to i pro brněnské klienty, které evidovala. Zaměření této služby bylo identické jako na hudebních akcích, a to včetně zaměření na stejnou cílovou skupinu.

V roce 2021 vzrostl počet klientů na akcích programu o 200 % oproti roku 2020. V roce 2022 se tento trend podařilo ještě navýšit na 3 249 klientů na hudebních akcích a k nim ještě připočtených identifikovaných 358 klientů v rámci terénní práce on-line. Jedná se o absolutní rekord působení programu ve městě Brně od jeho založení před sedmi lety. V roce 2021 došlo k realizaci 30 akcí a v roce 2022 jich bylo 29.

Tabulka č. 17: Nárůst vybraných klíčových ukazatelů

Ukazatel/rok	2020	2021	2022
Počet akcí Hard&Smart	29	30	29
Hudební podniky	11	8	10
Počet klientů	1 056	3 256	3 607

Zdroj: SPR

KAPITOLA 7: GAMBLING

Z dlouhodobého hlediska dochází k menšímu nárůstu míry hazardního hraní v dospělé populaci, a to jak v případě loterií, které jsou nejčastěji uváděnou hazardní hrou, tak v případě ostatních typů hazardních her (dále jen HH).

Hraní HH¹⁰, včetně loterií, v posledních 12 měsících uvedlo 44–56 % dospělých, přičemž nejčastěji je uváděna právě účast na loteriích. Dlouhodobě roste prevalence hraní u loterií, ale i u HH mimo loterie. K nárůstu přispělo pravděpodobně otevření on-line prostředí v ČR pro všechny typy her od r. 2017. Nárůst lze sledovat u obou pohlaví a rovněž ve skupině mladých dospělých ve věku 15–34 let. V roce 2022 hrálo HH v posledních 12 měsících, a to jak na internetu, tak mimo internet celkem 30 % 15–19letých studentů, po vyloučení loterií pak 18 %. Trendy v posledních letech naznačují nárůst účasti studentů na loteriích, a to jak na internetu, tak mimo internet.

V roce 2020 byl Ministerstvem financí spuštěn **Rejstřík fyzických osob vyloučených z účasti na hazardních hrách** (Rejstřík vyloučených osob). Tento rejstřík slouží k zamezení přístupu vyloučených fyzických osob k hazardním hrám. Cílem je ochrana ohrožených skupin osob před negativními následky z hraní hazardu. Chrání se tak nejen samotní hráči, ale také jejich rodiny a nejbližší okolí, které často trpí negativními důsledky s tím spojenými.

Celní správa provedla v roce 2022 v ČR v rámci výkonu dozoru nad provozováním HH 763 kontrol a zjistila 456 porušení ZHH. Uložené pokuty činily 41 mil. Kč.

Podle Zprávy o hazardním hraní v České republice 2023¹¹ se 2/3 lidí, kteří se léčili s problémy s hraním HH, dopustily trestného činu. Nejčastěji se jednalo o krádež (46 %), podvod (36 %), zpronevěru (31 %) a loupež (10 %). Trestně stíháno někdy bylo 28 % a odsouzeno 17 % osob k léčbě v souvislosti s hraním hazardních her. Spáchání krádeže nebo jiného trestného činu či přestupku kvůli hraní HH uvedlo 20 % osob ve výkonu trestu.

Hráči v roce 2022 prohráli v HH v ČR celkem 53,8 mld. Kč, což je o 14,4 mld. Kč více než v roce 2021, a vložili do HH téměř dvojnásobek objemu peněz než v období pandemie covid-19.

Příjem z daně z HH byl v roce 2022 celkem 17 mld. Kč, co se týče města Brna, to mělo příjem z HH ve výši 140 mil. Kč. S ohledem na existenci obecně závazné vyhlášky statutárního města Brna č. 12/2017, o regulaci provozu hazardních her a živých her, se částka rovněž zvyšuje.

V Brně se po schválení obecně závazné vyhlášky zakazující veškerá elektronická zařízení na území města s účinností od 1. 1. 2015 nacházelo 13 provozoven s celkem 195 technickými hrami, a to na území 8 městských částí. V průběhu ledna 2020 byly po kontrole na MF ČR nalezeny dosud nezrušené licence povolení technických her s platností do 1. 1. 2023, které byly platné v provozovnách na území celé ČR. Dle sdělení MF ČR byla ihned zahájena správní řízení k jejich zrušení, nicméně k datu 1. 1. 2023 jejich platnost skončila. V provozu jsou pouze 2 kasina, a to v hotelu International (18 živých her) a Grandhotelu (8 živých her).

¹⁰ Chomynová, P., Dvořáková, Z., Grohmannová, K., Orlíková, B., Černíková, T., Franková, E., Petroš, O. 2023. Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

¹¹ Chomynová, P., Dvořáková, Z., Grohmannová, K., Orlíková, B., Černíková, T., Franková, E., Petroš, O. 2023. Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

Následující tabulky nabízejí srovnání vývoje jak počtu technických a živých her, tak počtu provozoven v časovém rozmezí od 1. 1. 2015, kdy začala platit vyhláška zakazující hazard.

Tabulka č. 18: Počty technických a živých her – povolené MF ČR

K datu	Technické hry	Živé hry v kasinu	Celkem
1. 1. 2015	1406	94	1500
1. 1. 2016	657	41	698
1. 1. 2017	156	20	176
1. 1. 2018	63	9	72
1. 1. 2019	14	26	40
1. 1. 2020	195	18	213
1. 1. 2021	195	18	213
1. 1. 2022	195	18	213
1. 1. 2023	0	26	26

Zdroj: MF ČR

Pozn.: povolena 3 kasina v MČ Brno-střed (obecně závazná vyhláška statutárního města Brna č.12/2017, o regulaci provozu hazardních her), v provozu pouze 2.

Tabulka č. 19: Počty provozoven

K datu	Herny	Kasina	Celkem
1. 1. 2015	158	36	194
1. 1. 2016	117	12	129
1. 1. 2017	31	9	40
1. 1. 2018	11	2	13
1. 1. 2019	3	2	5
1. 1. 2020	13	1	14
1. 1. 2021	13	1	14
1. 1. 2022	13	1	14
1. 1. 2023	0	2	2

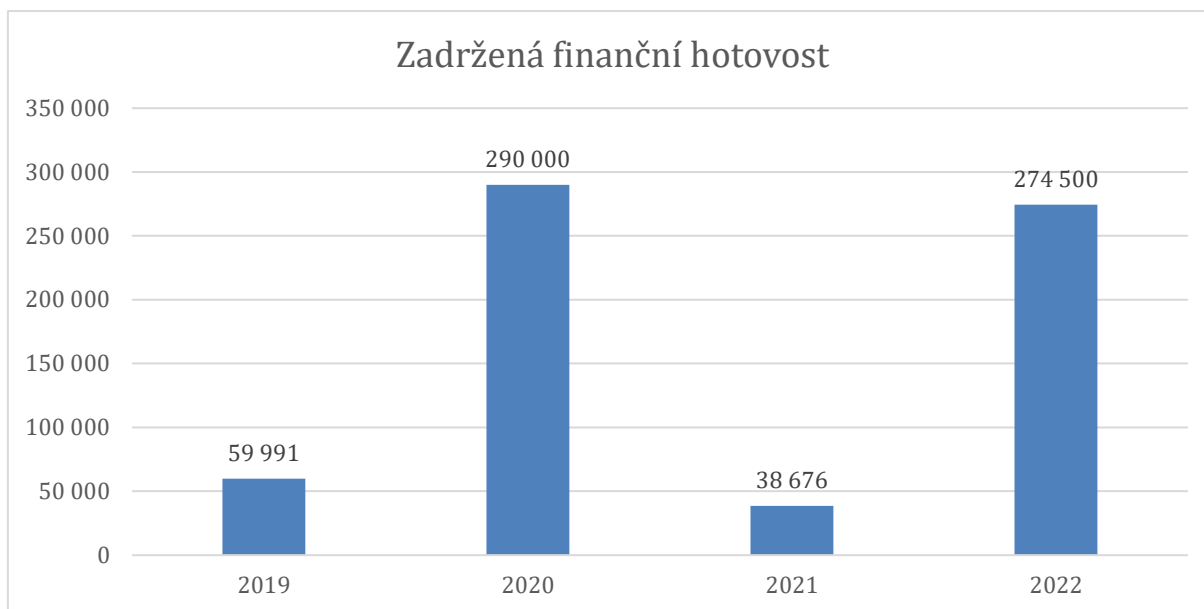
Zdroj: MF ČR

Celní úřad pro Jihomoravský kraj provedl v roce 2022 celkem 12 kontrol v nelegálních hernách. Při těchto kontrolách bylo zadrženo celkem 54 ks technických zařízení umožňujících provozování hazardních her a finanční hotovost ve výši 274 500,- Kč.

Tabulka č. 20: Srovnání let 2019–2022

Celní úřad pro JMK	Počet kontrol v oblasti nelegálního hazardu	Počet zadržených zařízení umožňujících provozování hazardních her	Zadržaná finanční hotovost (v Kč)
2019	19	80	59 991,-
2020	25	120	290 000,-
2021	22	98	38 676,-
2022	12	54	274 500,-

Zdroj: Celní úřad pro JMK

Magistrát města Brna podporuje ze svého rozpočtu dvě organizace, které se zaměřují na hazardní hráče a jejich blízké – organizaci Renadi a SPR.

Organizace Renadi v rámci projektu „**Prevence sázení v on-line prostředí**“ realizuje preventivní program pro základní a střední školy. Program se zaměřuje především na fenomén mikrotransakcí v online hrách dostupných na mobilu i na PC. Program se uskutečnil 5 x a zúčastnilo se ho 115 dětí a jejich učitelů. Dalším cílem projektu byla snaha informovat mladé lidi prostřednictvím on-line kampaně o rizicích nových forem on-line hazardního hraní, mikrotransakcí v mobilních aplikacích a on-line hrách, harm reduction a responsible gaming a možné pomoci. Kampaň probíhala na sociálních sítích Facebook, Instagram a Tik Tok a oslovila celkem 67 817 lidí.

V rámci činnosti v terénu je část projektu „**Práce v terénu s uživateli návykových látek a s hráči hazardních her a jejich blízkými**“ zaměřená na kontaktování patologických hráčů, kteří z různých důvodů nemohou dosáhnout na odbornou pomoc.

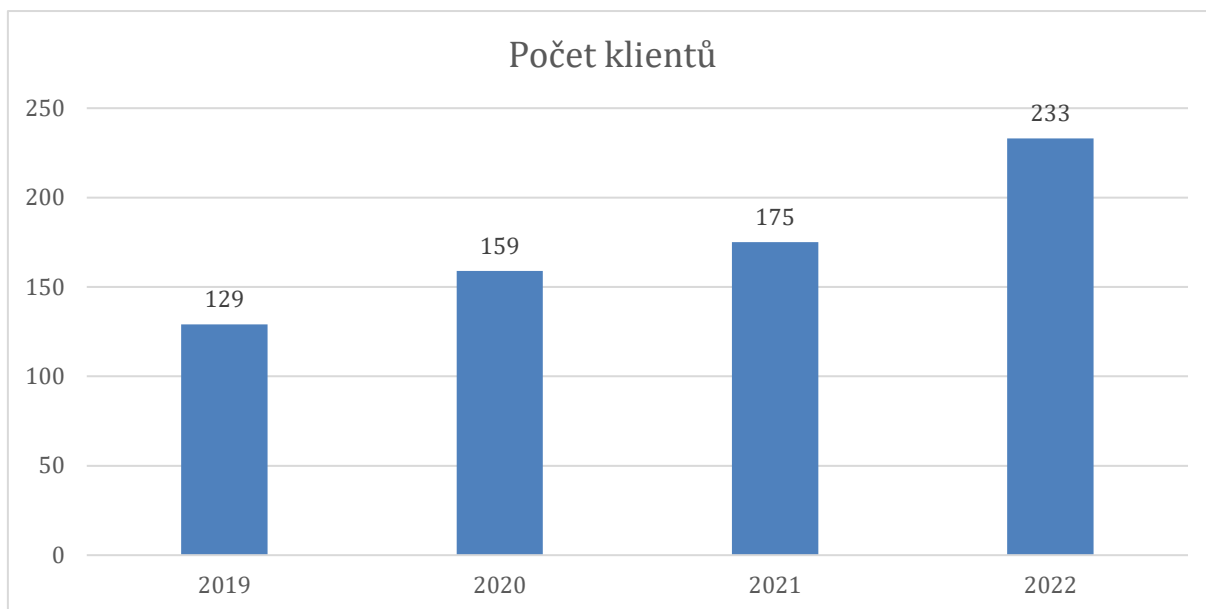
SPR se hazardním hráčům a jejich blízkým věnuje ve dvou projektech, a to v „**Projektu komplexní péče a rozvoje metod práce s hazardními hráči a jejich blízkými**“ a v projektu „**Zvýšení informovanosti o službách zaměřených na práci se sázkaři a hráči a jejich blízkými**“.

V souvislosti s „**Projektem komplexní péče a rozvoje metod práce s hazardními hráči a jejich blízkými**“ došlo ve srovnání s předchozími roky k nárůstu v počtu klientů. Na rozdíl od předchozích let mírně poklesl počet osob blízkých. Počet patologických hráčů zaznamenal oproti roku 2021 značný nárůst – viz tabulka níže.

Tabulka č. 21: Počet zapojených osob

SPR – Projekt komplexní péče a rozvoje metod práce s HH a jejich blízkými	Počet klientů	Z toho rodinných příslušníků/blízkých osob	Z toho patologických hráčů	Klienti s jinou nelátkovou závislostí (např. PC hry)
2019	129	32	87	10
2020	159	55	93	11
2021	175	51	101	23
2022	233	50	136	47

Zdroj: SPR

Nedílnou součástí obou projektů je také zajištění informovanosti široké veřejnosti o problematice závislostí a negativních důsledcích vyplývajících z problémového hazardního hraní. Metodika práce s hazardními hráči a jejich blízkými je neustále aktualizována.

SPR provozuje web „Naberte kurz“ (www.nabertekurz.cz) pro hazardní hráče a jejich blízké. Součástí webu jsou edukační a svépomocné nástroje pro hráče a jejich blízké a mapa pomoci, kde jsou uvedeny kontakty na další spolupracující organizace. Dále web obsahuje návody a praktická doporučení při dluhové problematice a dále sebehodnotící test pro hazardní hráče, odkazy na literaturu a také příběhy současných či bývalých hráčů. Důležitou součástí webu je i chat, který umožňuje sdílení zkušeností hráčů i jejich blízkých.

Co se týče zdravotnické péče, byli v roce 2022 v souvislosti s gamblingem na PK FN Brno krátkodobě hospitalizováni 2 pacienti. Ambulantně bylo provedeno 56 ošetření, což je mnohonásobný nárůst oproti roku 2021, kdy byla provedena 2 ošetření.

KAPITOLA 8: PRÁCE S DĚTMI A DOSPÍVAJÍCÍMI**PREVENCE NA ZÁKLADNÍCH A STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH**

V Brně je 121 základních a 63 středních škol (dle <http://atlasskolstvi.cz>). Primární prevence realizovaná v brněnských základních a středních školách se řídí Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních vydaným MŠMT ČR¹². Školy zpracovávají dlouhodobé preventivní strategie a jednoleté minimální preventivní programy.

K naplňování strategie a programu si mohou volit externí partnery pro zajištění vhodných nástrojů prevence. Těmito partnery jsou:

- 1) nestátní neziskové organizace (SPR, Ratolest Brno, z. s., IQ Roma servis, z. s., a další),
- 2) pedagogicko-psychologické poradny (dále PPP),
- 3) státní instituce (Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje – Oddělení tisku a prevence, Státní zdravotní ústav a Městská policie Brno – Preventivně informační oddělení),
- 4) komerční subjekty.

V následující tabulce uvádíme základní statistiku činnosti dvou největších poskytovatelů primární prevence v Brně, SPR a Pedagogicko-psychologické poradny Sládkova v roce 2022, pro srovnání i v roce 2021. Oproti roku 2021 se počet realizovaných programů výrazně zvýšil, v PPP bylo zaznamenáno celkem 194 preventivních programů a v Centru prevence SPR bylo realizováno 181 preventivních programů.

Tabulka č. 22: Data o realizovaných programech primární prevence PPP Sládkova a SPR Centrum prevence v Brně

	PPP Brno- Sládkova r. 2021	PPP Brno- Sládkova r. 2022	SPR Centrum prevence r. 2021	SPR Centrum prevence r. 2022
Počet programů všeobecné primární prevence	58	132	115	150
Počet programů selektivní primární prevence	29*	62*	4	31

*selektivní a indikovaná prevence

Zdroj: SPR a PPP Sládkova

PRÁCE S OHROŽENÝMI SKUPINAMI DĚTÍ A DOSPÍVAJÍCÍCH

1. 7. 2021 došlo ke sloučení Dětského diagnostického ústavu a střediska výchovné péče, základní školy a školní jídelny, Brno, Hlinky 140 a Diagnostického ústavu a střediska výchovné péče, Brno, Veslařská 246. Nástupnická organizace nese nově název Diagnostický ústav Brno, středisko výchovné péče a základní škola.

Data z Diagnostického ústavu, středisko výchovné péče a základní škola ukazují, že v roce 2022 bylo v tomto zařízení celkem 88 klientů, z toho 19 klientů kvůli užívání či nakládání s psychoaktivními látkami. Všechny případy lze dále rozlišit podle typu drogy: ve 42 případech se jednalo o užívání THC,

¹² Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

v 8 případech o užívání pervitinu a v 15 případech se jednalo o užívání alkoholu. Z celkového počtu klientů celkem 61 dětí užívalo nikotinové či tabákové výrobky.

Důležitou roli při práci s dětmi a dospívajícími mají také nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (dále jen NZDM) provozující jednak tzv. nízkoprahové kluby, jednak terénní služby. Jako registrovanou sociální službu provozovaly v roce 2022 NZDM níže uvedené organizace a střediska.

Tabulka č. 23: Seznam provozovatelů nízkoprahových zařízení pro děti a mládež

Organizace/zřizovatel	Střediska
Armáda spásy	Armáda spásy, NZDM
DROM	NZDM DROM
IQ Roma servis	PRO MLADÉ Brno
Ratolest Brno	Nízkoprahový klub Likusák, Nízkoprahový klub Pavlač
Sdružení Petrov	Dětský dům Zábrdovice – FARA
SPR	NZDM v Brně
Teen Challenge International ČR	Dětské centrum Teen Challenge International ČR

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

Do SPR NZDM v Brně chodily v roce 2022 mladší děti v průměru 11–14 let, kde 10 % klientů projevovalo duševní obtíže, 40 % experimentovalo s legálními i nelegálními návykovými látkami. Nejčastěji se jednalo o tabák, alkohol a konopí. Pro srovnání v SPR NZDM v Blansku, kam chodí výrazně starší klienti, se duševní obtíže objevují u cca 30 % klientů, experimentování u 60 %. K typickým návykovým látkám jako tabák, konopí a alkohol se přidává i pervitin.

Zhoršení duševního zdraví u obecné dětské populace je způsobeno souhrou několika faktorů – pandemie, válka na Ukrajině, tlak na výkon společnosti, izolace dětí v době covidu-19. Tato situace je ztížena nedostatečnými personálními kapacitami pedopsychiatrie a klinických psychologů v ČR, kde na 100 000 dětských a dospívajících pacientů připadá přibližně 6 psychiatrů.

Ze Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2022¹³ vyplývá, že jak kouření, tak pití alkoholu u dospívajících dlouhodobě klesá. Jednoznačně detekovatelným trendem je nárůst v oblasti digitálních závislostí, a to jak u digitálních her, tak sociálních sítí. Digitální hry hraje rizikově, tj. 4 a více hodin denně, přibližně 15–25 % dětí a 10–15 % dospívajících. Sociální sítě užívá rizikově, tj. 4 a více hodin denně, 25–30 % dětí a 45–50 % dospívajících. Nadužívání sociálních sítí se u dětí a dospívajících odráží i v kvalitě duševního zdraví a pohody, kde lze pozorovat nárůst úzkostí, depresivních projevů, sebepoškození apod.

NZDM na tuto situaci reagují větším důrazem na psychosociální pomoc v zařízeních, snahou o včasnou detekci problémů v oblasti duševního zdraví, v ČR se již objevil i koncept propojení adiktologické ambulance s NZDM sociální službou, úskalím fungování takové služby ale znovu zůstává nedostatek pedopsychiatrů, případně adiktologů.

NZDM DROM v roce 2022 pozorovalo velké rozšíření vapovacích zařízení (převážně jednorázových) mezi mladistvými, ale i mezi mladšími dětmi (okolo 8 let). Klienty se snaží informovat o legálnosti užívání těchto zařízení a o rizicích s užíváním spojených, především mladší děti mají pocit, že užívání nenesou žádná rizika a tato zařízení jim podávají samotní rodiče.

¹³ Chomynová, P., Grohmannová, K., Dvořáková, Z., Orlíková, B., Rous, Z., Černíková, T. 2022. Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022. Chomynová, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

KAPITOLA 9: DROGOVÁ KRIMINALITA

Při srovnání období roku 2021 s rokem 2022 můžeme sledovat mírný pokles v počtu řešených případů v souvislosti s drogovou kriminalitou, konkrétně pak v oblasti primární drogové kriminality. Oproti uplynulým rokům přibyl jeden případ šíření toxikomanie. Ve srovnání s rokem 2021 byl pozorován malý nárůst řešených případů v oblasti sekundární drogové kriminality.

Co se týče počtu přestupků na území města Brna na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, zde došlo ve srovnání s rokem 2021 k výraznému nárůstu. V roce 2021 činil počet případů 596, v roce 2022 to bylo 722 případů. Menší pokles se projevil pouze u přestupků toxikomanie – ostatní.

Tabulka č. 24: Primární drogová kriminalita

Primární drogová kriminalita na území města Brna	Počet případů za rok 2020	Počet případů za rok 2021	Počet případů za rok 2022
§ 283 tr. zákoníku – Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy	63	76	55
§ 284 tr. zákoníku – Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu	36	38	42
§ 285 tr. zákoníku – Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku	2	2	0
§ 286 tr. zákoníku – Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu	3	3	1
§ 287 tr. zákoníku – Šíření toxikomanie	0	0	1
CELKEM	104	119	99

Zdroj: PČR

Tabulka č. 25: Počet přestupků

Počet přestupků na území města Brna na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi	Počet případů za rok 2020	Počet případů za rok 2021	Počet případů za rok 2022
alkohol – řidič – motorových vozidel – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	256	220	308
alkohol – řidič – nemotorových vozidel – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	32	46	71
alkohol – ostatní – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	16	28	21
toxikomanie – řidič – zákon č. 361/2000 Sb. – přestupky fyzických osob	175	174	238
toxikomanie – ostatní – zákon č. 167/1998 Sb. – přestupky	170	128	84
CELKEM	649	596	725

Zdroj: PČR

Tabulka č. 26: Sekundární drogová kriminalita

Sekundární drogová kriminalita v Brně	Počet případů za rok 2020	Počet případů za rok 2021	Počet případů za rok 2022
Spácháno pod vlivem alkoholu	581	237	260
Spácháno pod vlivem nelegálních drog	296	185	198
CELKEM	877	422	458

Zdroj: PČR

ZÁVĚR

Závěrečnou zprávu vypracovává Městský koordinační tým pro oblast drog a závislostí v rámci Koordinačního centra prevence Odboru sociální péče Magistrátu města Brna. Data byla čerpána od různých organizací a poskytovatelů služeb, kterým velice děkujeme za ochotu nám je poskytnout. Ačkoliv zpráva zahrnuje více dat než v předchozím roce, přesto se nám některá nepodařilo zajistit, ověřit anebo zkompletovat, nejde tedy o vyčerpávající informace. Pokud vás při čtení zprávy napadne, že máte k dispozici nějaké další relevantní údaje, které by bylo zajímavé do této zprávy zakomponovat v příštím roce, případně máte jakékoli další podněty či připomínky ke zprávě jako takové, kontaktujte prosím vedoucí Koordinačního centra prevence Mgr. Lenku Štěpánkovou na emailové adrese: stepankova.lenka@brno.cz.

Zprávu vypracovali:

Mgr. Monika Fanfrlová

Mgr. Pavel Nepustil, Ph.D.

Mgr. Otakar Veselý

MUDr. Květoslava Vrbová

SEZNAM ZKRATEK

BZD	–	benzodiazepiny
COHb	–	karbonylhemoglobin
FN Brno	–	Fakultní nemocnice Brno
HH	–	hazardní hraní
HR	–	Harm Reduction
JMK	–	Jihomoravský kraj
KC	–	kontaktní centrum
KPSVL	–	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MAST	–	česká verze The Mississippi Aphasia Screening Test
MDMA	–	extáze
MěÚ	–	Městský úřad
MMB	–	Magistrát města Brna
MF ČR	–	Ministerstvo financí České republiky
NZDM	–	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
OSP	–	odbor sociální péče
OSPOD	–	oddělení sociálně-právní ochrany dětí
OPL	–	omamné a psychotropní látky
PČR	–	Policie České republiky
PK FN Brno	–	Psychiatrická klinika Fakultní nemocnice Brno
PN Brno	–	Psychiatrická nemocnice Brno
PMS	–	Probační a mediační služba
PPP	–	psychologicko-pedagogická poradna
PZS	–	protialkoholní záchytná stanice
SPR	–	Společnost Podané ruce, o. p. s.
SVP	–	středisko výchovné péče
THC	–	Tetrahydrokanabinol
TP	–	terénní programy
ÚMČ	–	Úřad městské části
ÚZIS	–	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
ZHH	–	zákon o hazardním hraní